

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач к кафедри

Гейко Є.В.

«4» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.1.1.4. Психологія духовності

Рівень вищої освіти: _____
(шифр і назва навчальної дисципліни)
другий (магістерський)

Галузь знань: _____
(шифр, назва галузі)
05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: _____
(шифр і назва спеціальності)
053 Психологія

Освітня програма _____
(назва)
Психологія (практична психологія) (перехресний вступ)

Форма навчання _____
(денна, заочна.)
Денна, заочна

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Психологія духовності
(назва навчальної дисципліни)
розроблена на основі освітньо-професійної програми _____
Психологія (практична психологія),
(назва ОПП)
навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня
магістр за спеціальністю 053 Психологія
(шифр і назва спеціальності)

Розробники: канд. психол. наук, доцент Мельничук І.Я.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 4 серпня 2023 року

Завідувач кафедри _Гейко Є.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія духовності» для студентів спеціальності 053 Психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2022. 18с.

© Мельничук І.Я., 2023 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка,
2023 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Нормативна		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Спеціальність: <u>053 Психологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки		
		2-й	2-й	
Загальна кількість годин – 120		Семестр		
		3-й	2,3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Освітня програма: <u>Психологія (практична психологія)</u>	Лекції		
		26 год.	6 год.	
		Практичні, семінарські		
		26 год.	8 год.	
		Лабораторні		
		Рівень вищої освіти: <u>другий (магістерський)</u>	Самостійна робота	
			68 год.	106 год.
			Індивідуальні завдання:	
			год.	
			Вид контролю:	
		Екзамен	Екзамен	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета оволодіння теоретичними знаннями про феноменологію, принципи і закономірності духовного розвитку та формування практичних умінь виявляти особливості духовного розвитку і надавати психологічну допомогу, спрямовану на духовне зростання особистості.

Завдання:

- опрацювання основних культурно-історичних традицій і практик духовного розвитку і самовдосконалення особистості;
- здійснення аналізу закономірностей розвитку духовності на різних етапах онтогенезу;
- вироблення навичок психологічної діагностики і спілкування з людьми, що знаходяться на різних ступенях духовного розвитку і прагнуть до самовдосконалення;
- формування уміння проводити індивідуальну та групову розвивальну роботу, спрямовану на духовне зростання особистості;
- формування уміння розпізнавати стан духовної кризи і виробляти стратегії виходу із неї.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
ЗК 3. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності	СК 3. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.
ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	СК 4. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	СК 5. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР 4. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР 5. Вирішувати етичні дилеми з опорою на етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР 6. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Теоретичні засади психології духовності

Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості

1. Філософсько-психологічний зміст духовності й духовного розвитку особистості.
2. Структурні компоненти духовності.
3. Основні ознаки особистості як носія духовності.
4. Закономірності духовного розвитку видатних людей.

Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу

1. Механізми духовного розвитку
2. Вікова періодизація духовного сходження особистості. Тенденції до зростання та спаду духовному розвитку упродовж життя людини.
3. Передумови та рівні розвитку духовності особистості.

Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини

1. Основні способи розвитку духовності:
 - шлях мудрості;
 - шлях справедливості та героїзму;
 - українська мова як джерело духовного зростання особистості українців;
 - шлях волі та цілеспрямованості;
 - служіння через мистецтво;
 - шлях наукового пізнання;
 - шлях самосвідомості і спів страждання;
 - спосіб осягнення краси і добра;
 - шлях любові;
 - шлях філософії;
 - єднання з природою;
 - духовна співпраця в сім'ї;

- шлях допомоги нужденним.

2. Релігійні практики духовного розвитку:

- християнські та православні традиції духовного зростання і релігійного подвижництва;

- католицький шлях духовного розвитку людини;

- індійська йога як напрямок духовного розвитку людини;

- буддистські традиції духовного розвитку;

- конфуціанство як шлях духовного розвитку.

Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності

1. Теорія А. Маслоу і проблеми метамотивації та самоактуалізації особистості.

2. Теорія і практика психосинтеза Р. Асаджиолі.

3. Логотерапія В.Франкла.

4. Розвиток духовного потенціалу особистості.

5. Концепція духовного розвитку Е.Помиткіна

Розділ 2. Науково-практичні аспекти психології духовності

Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості

1. Принципи та методичні підходи до психодіагностики духовного розвитку.

2. Критерії духовного розвитку особистості.

3. Аналіз особливостей духовного розвитку за допомогою методики «Внутрішній світ».

4. Психодіагностика свідомості та духовно-ціннісних орієнтирів за допомогою методики «Здійснення бажань».

5. Вивчення особливостей ціннісно-орієнтаційної сфери людини як стратегія дослідження духовного розвитку людини.

6. Особливості проведення та аналізу методики «Духовний потенціал особистості».

Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості

1. Принципи побудови системи психолого-педагогічного забезпечення духовного розвитку.

2. Створення умов для духовного зростання дитини в сім'ї.

3. Вимоги до організації тренінгу розвитку духовного потенціалу молоді.

4. Техніки та вправи, які застосовуються при проведенні тренінгу розвитку духовності особистості.

5. Моделювання психологічних умов духовної самореалізації. Програма духовного саморозвитку.

Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу

1. Принципи духовно-орієнтованого консультування клієнтів.

2. Особистісні проблеми духовного розвитку та пошуку смислу життя.

3. Проблеми «емоційного згорання», втрати сенсу життя.

4. Психологічні особливості психологічного консультування осіб, які переживають духовну кризу.

5. Специфіка психологічного консультування осіб, які прагнуть до духовного розвитку і психічного вдосконалення.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1/Модуль 1. Розділ 1. Теоретичні засади психології духовності												
Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості	15	4	2			9	12	1	1			10
Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу	16	4	2			10	12	1	1			10
Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини	16	2	4			10	21		1			20
Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності	22	6	6			10	18	2	1			16
Разом за Розділом 1	69	16	14			39	64	4	4			56
Розділ 2/Модуль 2. Науково-практичні аспекти психології духовності												
Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості	17	4	4			9	17	1	1			15
Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості	19	4	4			11	22		2			20
Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу	15	2	4			9	17	1	1			15
Разом за Розділом 2	51	10	12			29	56	2	4			50
Усього годин	120	26	26			68	120	6	8			106
ІНДЗ												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	120	26	26			68	120	6	8			106

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості	4
2	Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу	4
3	Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини	2
4	Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності	6
5	Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості	4
6	Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості	4
7	Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу	2

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості	1
2	Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу	1
3	Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини	
4	Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності	2
5	Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості	1
6	Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості	
7	Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу	1

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості	2
2	Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу	2
3	Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини	4
4	Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності	6
5	Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості	4
6	Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості	4
7	Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу	4

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості	1
2	Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу	1
3	Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини	1
4	Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності	1
5	Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості	1
6	Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості	2
7	Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу	1

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості 1. Створити структуру духовності особистості (схема, малюнок або таблиця). 2. Написати есе про видатну духовнорозвинену особистість, охарактеризувати критерії та форми прояву її духовності з врахуванням структурних компонентів.	9
2	Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу 1. Визначити найважливіші умови та чинники формування духовності особистості у різному віці та обґрунтувати їх актуальність.	10
3	Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини Написати есе на одну із запропонованих тем: 1. Християнські практики духовного розвитку людини. 2. Православні традиції духовного зростання і релігійного подвижництва. 3. Католицький шлях духовного розвитку людини. 4. Індійська йога як напрямок духовного розвитку людини. 5. Буддистські традиції духовного розвитку. 6. Конфуціанство як шлях духовного самовдосконалення.	10
4	Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності 1. Прочитати і зробити короткий конспект праць: - Р. Асаджиолі Психосинтез: принципи і техніки. - Ф. Франкл Франкл Людина в пошуках справжнього сенсу.	10
5	Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості 1. Скласти анкету для діагностики духовності особистості з врахуванням критеріїв, компонентів, форм прояву духовного розвитку.	9
6	Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості 1. Скласти програму розвитку духовного потенціалу, у якій запропонувати конкретні розвивальні вправи для розвитку духовності.	11

7	Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу 1. Написати есе «Духовна криза: ознаки, види, психологічна допомога»	9
---	--	---

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади психології духовного розвитку особистості 1. Створити структуру духовності особистості (схема, малюнок або таблиця). 2. Написати есе про видатну духовнорозвинену особистість, охарактеризувати критерії та форми прояву її духовності з врахуванням структурних компонентів.	10
2	Тема 2. Вікові закономірності та умови розвитку духовного потенціалу 1. Визначити найважливіші умови та чинники формування духовності особистості у різному віці та обґрунтувати їх актуальність.	10
3	Тема 3. Джерела знань духовного розвитку людини Написати есе на одну із запропонованих тем: 7. Християнські практики духовного розвитку людини. 8. Православні традиції духовного зростання і релігійного подвижництва. 9. Католицький шлях духовного розвитку людини. 10. Індійська йога як напрямок духовного розвитку людини. 11. Буддистські традиції духовного розвитку. Конфуціанство як шлях духовного самовдосконалення.	20
4	Тема 4. Сучасні зарубіжні та вітчизняні психологічні теорії та концепції розвитку духовності 1. Прочитати і зробити короткий конспект праць: - Р. Асаджиолі Психосинтез: принципи і техніки. - Ф. Франкл Франкл Людина в пошуках справжнього сенсу.	16
5	Тема 5. Психологічна діагностика духовного розвитку особистості 1. Скласти анкету для діагностики духовності особистості з врахуванням критеріїв, компонентів, форм прояву духовного розвитку.	15
6	Тема 6. Організація тренінгу розвитку духовного потенціалу особистості 1. Скласти програму розвитку духовного потенціалу, у якій запропонувати конкретні розвивальні вправи для розвитку духовності	20
7	Тема 7. Індивідуальне консультування осіб, які переживають духовну кризу 1. Написати есе «Духовна криза: ознаки, види, психологічна допомога»	15

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Психологія духовності» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, опрацювання дискусійних питань, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і

виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте актуальність, предмет і завдання психології духовного розвитку.
2. Розкрийте сутність філософсько-психологічного змісту поняття духовності та духовного розвитку особистості.
3. Охарактеризуйте місце психології духовного розвитку серед інших наук.
4. Порівняйте психологічні та релігійні погляди на проблему духовності та духовного розвитку.
5. Охарактеризуйте критерії духовного розвитку особистості.
6. Схарактеризуйте основні ознаки особистості як носія духовності.
7. Розкрийте особливості ціннісних орієнтацій духовнорозвиткової особистості.
8. Розкрийте особливості мотиваційної сфери та її роль у духовному розвитку особистості.
9. Розкрийте сутність естетичної культури у духовному становленні особистості.
10. Охарактеризуйте місце свідомості та самосвідомості в духовному розвитку особистості.
11. Розкрийте особливості проявів духовності у поведінці людини.
12. Охарактеризуйте риси духовнорозвиненої особистості.
13. Розкрийте психологічні закономірності духовного розвитку видатних людей.
14. Охарактеризуйте вікову періодизацію духовного сходження особистості за Е.Помиткіним.
15. Охарактеризуйте тенденції до спаду духовного розвитку людини.
16. Розкрийте особливості зростання духовного розвитку людини в онтогенезі.
17. Охарактеризуйте ідентифікацію як психологічний механізм духовного розвитку.
18. Охарактеризуйте децентрацію як психологічний механізм духовного розвитку.
19. Охарактеризуйте рефлексію як психологічний механізм духовного розвитку.
20. Охарактеризуйте трансценденцію як психологічний механізм духовного розвитку.
21. Охарактеризуйте усвідомлення буттєвої єдності як психологічний механізм духовного розвитку.
22. Охарактеризуйте структуру духовності.
23. Охарактеризуйте рівні духовного розвитку.
24. Охарактеризуйте основні духовні заповіді християнства.
25. Розкрийте сутність православних традицій духовного зростання і релігійного подвижництва.
26. Розкрийте особливості католицької релігії як напрямку духовного розвитку людини.

27. Охарактеризуйте даосизм як практику духовного зростання людини.
28. Охарактеризуйте буддизм як практику духовного самовдосконалення людини.
29. Охарактеризуйте конфуціанство як шлях духовного самовдосконалення.
30. Охарактеризуйте основні положення гуманістичної психології та розкрийте її значення для сприяння духовному зростанню людини.
31. Охарактеризуйте ієрархію потреб А.Маслоу та розкрийте її значення для розуміння духовного зростання людини.
32. Розкрийте сутність теорії А. Маслоу і проблеми метамотивації та самоактуалізації особистості.
33. Охарактеризуйте клієнтцентровану терапію К. Роджерса та її значення для духовного розвитку особистості.
34. Розкрийте сутність теорії та практики психосинтезу А. Асаджиолі як напрямку психодуховного розвитку особистості.
35. Охарактеризуйте структуру внутрішнього світу людини у психосинтезі Р.Ассаджиолі.
36. Охарактеризуйте основні положення логотерапії В.Франкла.
37. Розкрийте сутність основних способів знаходження смислу життя у логотерапії В.Франкла.
38. Розкрийте сутність проблема свободи волі та відповідальності в логотерапії В.Франкла.
39. Охарактеризуйте принципи психологічної діагностики процесу духовного розвитку особистості.
40. Охарактеризуйте індивідуально-особистісні та соціально-психологічні фактори духовного зростання дитини за допомогою методики «Внутрішній світ».
41. Охарактеризуйте особливості психодіагностики рівня свідомості та духовної ціннісної орієнтації особистості на основі методики «Здійснення бажань».
42. Охарактеризуйте особливості дослідження духовно спрямованої поведінки з використанням методики комплексної оцінки гармонійного розвитку особистості.
43. Охарактеризуйте особливості дослідження показників духовного розвитку за допомогою інтегративної тестової методики «Духовний потенціал особистості».
44. Розкрийте особливості створення психологічних умов для духовного зростання дитини в сім'ї.
45. Розкрийте особливості вимог до організації тренінгу розвитку духовного потенціалу молоді.
46. Охарактеризуйте техніки та вправи, які застосовуються при проведенні тренінгу розвитку духовності особистості.
47. Розкрийте специфіку психолого-педагогічних умов для духовної самореалізації психолога.
48. Розкрийте особливості психологічного консультування осіб, які прагнуть до духовного розвитку і психічного вдосконалення.

49. Розкрийте психологічні особливості консультування осіб, які переживають духовну кризу.
50. Охарактеризуйте шлях мудрості, наукового пізнання, національної свідомості та мови як джерело розвитку духовності.
51. Охарактеризуйте шлях справедливості та героїзму як спосіб розвитку духовності.
52. Охарактеризуйте шлях волі та цілеспрямованості як спосіб розвитку духовності.
53. Охарактеризуйте шлях служіння через мистецтво як спосіб розвитку духовності.
54. Охарактеризуйте шлях служіння через мистецтво як спосіб розвитку духовності.
55. Охарактеризуйте шлях самосвідомості і спів страждання як спосіб розвитку духовності.
56. Охарактеризуйте шлях осягнення краси і добра як спосіб розвитку духовності.
57. Охарактеризуйте шлях філософії к спосіб розвитку духовності.
58. Охарактеризуйте шлях єднання з природою як спосіб розвитку духовності.
59. Охарактеризуйте шлях допомоги нужденним як спосіб розвитку духовності.
60. Розкрийте особливості побудови програми духовного саморозвитку.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Екзамен	Сума		
Розділ 1				Розділ 2			Контрольна робота	Разом	Макс. - 40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				
5	5	5	5	5	10	5	20	60		

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна:

1. Бех І.Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. Посібник. К.: Академвидав, 2012. 256 с.
2. Боришевський М.Й. Виховання духовності особистості: навчально-методичний посібник. К., 2013. 104 с.
3. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: монографія. К.: Наш час, 2013. 280 с.
4. Помиткін Е. О. Психологічне забезпечення духовного розвитку дитини: прогр. Роботи з дітьми від 5 до 18 років. К.: Шк. світ, 2008. 128с.
5. Психологічні закономірності розвитку духовності особистості: монографія / М.Й. Боришевський, О.В. Шевченко, Н.Д. Володарська та ін. За загальною редакцією М.Й. Боришевського. К.: Педагогічна думка, 2011. 200 с.
6. Савчин М. Духовна парадигма психології: монографія. К.: Академвидав, 2013. 252 с.

Допоміжна:

1. Алексеєнко А.П. Духовність: сутність, еволюція, форми виявлення в етносі. Автореф. докт. дис. Харків, 2007 43с.
2. Бех І.Д. Духовна енергія вчинку. Наук.-метод. Посіб. Рівне: РГДУ, 2004. 42 с.
3. Білодід Ю.М. Структура духовності особистості. *Вчені записки Харківського гуманітарного інституту*. «Народна українська академія», т. 6 / Гол. ред. В.І. Астахова. Х.: Око, 2000. С. 239–248.
4. Боришевський М. Духовність в особистісних вимірах. Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. Т. X, част. 4. К., 2008.
5. Боришевський М.Й. Дорога до себе. Від основ суб'єктності до вершин духовності К.: Академвидав, 2010. 416 с.
6. Величко В.Н. Развитие духовной личности. Донецк, 2006.
7. Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: Монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2002. 186 с.
8. Головатий М. Формування духовної особистості в українському контексті *Персонал*. 2013. № 5. С. 18-26.
9. Зязюн І.А. Духовна еліта у суспільстві: інтелігентність і громадянськість: *Збірн.наук. праць*. Вип. 1 (5) Харків: НТУ, 2003.
10. Жадько В.О. Історична пам'ять у розвитку духовності особистості. К., 2006.
11. Карпенко З.С. Аксіологічна психологія особистості. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2009. 512 с
12. Кизим А.С. Духовність особистості як психологічна проблема. Слов'янськ, 2006.
13. Караульна Н.В. Духовність як чинник самовизначення людини: Автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2000. 18 с.
14. Колісник О.П. Ступені духовності та психічні механізми саморозвитку особистості. *Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості: Тези доповідей та матеріали Міжнародної практичної конференції*. Ч.І., Розділ III. Київ-Луцьк, 1994. С.349 – 392.
15. Колісник О. Духовний саморозвиток і духовне здоров'я. *Соц. психологія*. 2011. № 4. С. 52–62.
16. Колісник О. П. Духовний саморозвиток особистості : монографія Луцьк : Іванюк В. П., 2015. 476 с.
17. Колісник О. П. Духовний саморозвиток української нації : монографія. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. 312 с.
18. Колісник О. Концепція переходу на постнекласичну парадигму взаємодії особистості зі світом шляхом духовного саморозвитку. *Соц. психологія*. 2011. №2. С. 88–103.
19. Максимова Н.Ю. Формування духовності як умова попередження соціальної дезадаптації особистості. Проблеми загальної та педагогічної психології: Зб. Наук. Праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка. Том XII, част. 3. С. 281– 289.

20. Мельничук І.Я. Методичні засади духовного розвитку особистості. *Психологія діалогу і світ людини: збірник наукових праць* / за ред.. Г.В. Дьяконова, Г.О. Горської. Т.6. Кіровоград: ФО-П Александрова М.В., 2016. С.200– 209.
21. Мельничук І. Я., Мельничук С.К. Особливості сприймання сенсу життя на різних етапах онтогенезу. *Наукові записки* / Ред.кол. : В.Ф. Черкасов, В.В.Радул та ін. Випуск 192. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВЦДПУ ім. В.Винниченка, 2021. С.111-116.
22. Мельничук І. Я., Близнюкова О. М. Психологічні особливості кризи духовного розвитку в юнацькому віці. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*, №2(55). Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Сєверодонецьк, 2021. С.72-82.
23. Мельник М. Українська релігійна творчість та духовність у Польщі. *Християнська духовність в українському національному контексті у Польщі. Ucrainica Polonica: Збірник наукових праць*. 2008. № 2. С. 143-145.
24. Москалець В.П. Психологічні основи виховання духовності в українській національній школі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. психол. наук: спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” К., 1996. 49 с.
25. Павлик Н. В. Духовність як чинник характерологічного розвитку в юнацькому віці. *Психологічні перспективи*. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Луцьк, 2014. Вип.24. С. 250-263.
26. Пірен М. І. Духовні цінності - базова основа модернізації сучасного українського суспільства. *Православ'я в Україні : зб. матеріалів II Всеукр. наук. конф., 20 листоп. 2012 р. Укр. Православ. Церква, Київ. патріархат, Київ. православ. богослов. акад.; [під ред. архієп. Переяслав-Хмельницького і Бориспіл. Епіфанія (Думенка) та прот. В. Клоса]*. Київ, 2012. С. 395-402
27. Помиткін Е. О. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти: Навч.-метод. Посібник. Інститут змісту і методів навчання. К., 1996. 163с.
28. Помиткін Е.О. Психологічні засади розвитку духовної культури педагогічного персоналу: посіб. К., 2013
29. Савчин М. Духовний потенціал особистості. Івано-Франківськ: Плай, 2001. 203с.
30. Савелюк Н. М. Базова структура ідентичності особистості у контексті рівня її релігійної активності. *Development and modernization of social sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Vol. 3. Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2017. С. 97-116. 219.*
31. Савелюк Н. М. Релігійність як складова духовності особистості *Зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Серія “Проблеми загальної та педагогічної психології”*. Т. XIII. Ч. 4. К., 2011. С. 318-325.
32. Степаненко І. В. Духовність і душевність: категоріальні контури і функціональні можливості. *Гуманітарний часопис* : зб. наук. пр. / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний ін-т". Харків, 2005. № 1. С. 5–12.
33. Сурмяк Ю. Р. Психологічні механізми духовного розвитку особистості. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх*

справ. Серія психологічна : [зб. наук. пр.] / [редкол.: В. В. Серета та ін.]. Львів, 2016. Вип. 2. С. 63-73.

34. Татенко В. О. Сучасна психологія про душу, дух і, звичайно, про психіку. *Соціальна психологія*. № 4. 2008. С. 3-16.

35. Шинкарук В. Віра, Надія, Любов. Віче. №3 (24). 1994. С. 145–150.

36. Karwatowska M. *Uczeń w świecie wartości* Wydawca : UMCS, 2010. 251 s.

37. Maslow A. H. *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row. 1970. 400 p.

38. Rogers C. *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. N. Y. : Houghton Mifflin Harcourt, 1995. 420 p.

Інформаційні ресурси

1. Асаджиолі Р. Психосинтез: принципи і техніки. 2008. 384с. Режим доступу: <http://surl.li/kmjfsf>

2. Бех І. Д. Духовний розвиток особистості у фокусі сучасного виховного процесу [Електронний ресурс] *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : зб. наук. пр. / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, Н.-д. ін-т духов. розвитку людини. Северодонецьк, 2016. Вип. 6. С. 30-52. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2016_6_5.

3. Бех І. Д. Духовність особистості у парадигмальному представленні [Електронний ресурс] *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання. Київ, 2016. Вип. 20(1). С. 12-25. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2016_20\(1\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2016_20(1)_4)

4. Борбич С. В. Роль духовності та ціннісних орієнтацій у формуванні особистості майбутнього вчителя початкової школи [Електронний ресурс] *Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова]*. Серія: Педагогічні та історичні науки. 2013. Київ, Вип. 115. С. 29-33. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzped_2013_115_6.

5. Головіна О.Ю. Духовність особистості: проблеми та перспективи психологічного дослідження [Електронний ресурс]. *Психологія і особистість*. 2016. № 1. С. 278-289. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psios_2016_1_27.

6. Грицюта О. Ф. Духовне начало як запорука морального розвитку особистості [Електронний ресурс] *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : зб. наук. пр. Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, Н.-д. ін-т духов. розвитку людини. Северодонецьк, 2017. Вип. 6. С. 65-74. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2017_6_10.

7. Добуш Ю. Феномен духовності у вітчизняній філософії ХХ століття [Електронний ресурс] *Молодь і ринок : наук.-пед. журн.* Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. Дрогобич, 2010. № 5. С. 109-113. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2010_5_25.

8. Довбенко С. Духовність як запорука формування особистості [Електронний ресурс] *Гірська школа Українських Карпат : наук.-метод. журн.* Прикарпат. нац.

ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2015. № 12-13. С.80-Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gasuk_2015_12-13_37

9. Донець С. І. Духовність особистості: проблеми й перспективи теоретичного осмислення [Електронний ресурс] *Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. Серія: Психологічні науки*. Херсон, 2017. Вип. 2, т. 1. С. 109–114. Режим доступу: http://www.pj.kherson.ua/file/2017/psychology_02/ukr/part_1/21.pdf

10. Колісник О. П. Траєкторії духовного саморозвитку особистості [Електронний ресурс] *Освіта та розвиток обдарованої особистості: наук.-метод. журн.* / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т обдарованої дитини, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. Київ, 2013. № 1. С. 29-37. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2013_1_8.

11. Косарева Н. Формування духовності особистості на засадах цінностей українського народу [Електронний ресурс] *Українське релігієзнавство : бюлетень* Київ, 2005. № 36. С. 28-33. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/43874>

12. Костюк Т. В. Духовна сфера особистості: простір ціннісної орієнтації [Електронний ресурс] *International scientific journal Международний науковий журнал* : зб. наук. пр. Київ, 2016. № 3. С. 118-122. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_3_31.

13. Колісник О. П. Траєкторії духовного саморозвитку особистості [Електронний ресурс] *Освіта та розвиток обдарованої особистості : наук.-метод. журн.* / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т обдарованої дитини, Ін-т психології ім. Г.С.Костюка. Київ, 2013. № 1. С. 29-37. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2013_1_8 (дата звернення: 18.08.23).

14. Овадюк О. Духовні цінності – провідні орієнтири розвитку сучасної особистості [Електронний ресурс] *Нова педагогічна думка : наук.-метод. журн.* / Рівнен. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2014. № 2. С. 84-86. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2014_2_26.

15. Осипов А. О. Духовність - якісно новий рівень антропобуття Онтологія духовності : у 2 кн. : монографія Миколаїв, 2008. Кн. 1. С. 57-93.

16. Психологія духовних практик [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т, Факультет психології і соціології, Каф. заг. і соц. психології та соціології, Бібліотека ; уклад. Л. П. Дейнека ; упоряд. З.Ю.Крижановська. Луцьк, 2018. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14341/1/psy_duchovn.pdf

17. Сабадуха В. О. Поняття "дух", "духовність" і "особистість": філософський зміст та взаємозв'язок [Електронний ресурс] *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя, 2017. Вип. 68. - С. 98-110. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgzdia_2017_68_11.

18. Сидоренко Л. Формування духовних цінностей як філософська, психологопедагогічна проблема [Електронний ресурс] *Молодь і ринок : наук.-пед. журн.* / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. Дрогобич, 2011. № 2. С. 121-126. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_2_24.

19. Троянський В. Особливості духовності українського народу [Електронний ресурс] *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. Чернівці. 2013.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_fil_2013_665-666_45.

20. Тхоржевська Т. Д. Витоки духовності в традиційному українському вихованні [Електронний ресурс] *Духовність особистості : зб. наук. пр. / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, Н.-д. ін-т духов. розвитку людини.* – Сєверодонецьк, 2015. Вип. 4. С. 169-179. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2015_4_21 (дата звернення: 29.05.18)

21. Савчин М. Теоретико-методологічна ресурсність духовної парадигми психології в дослідженні особистості [Електронний ресурс] *Психологія особистості : наук. теорет.-методол. і приклад. журн. / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2015. № 1. С. 42-52.* Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/По_2015_1_7

22. Франкл Людина в пошуках справжнього сенсу [аудіокнига]. <https://youtu.be/24hMf3IuppA?si=Q-qjmWhos6xkBXVQ>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).